

Intervju med Karl Rova

Intervjuare: Anders Rova

Plats: Pimpiö

I: Karl Rova kertoo, kun tehtiin urkola Köngäsen uittoa.

KR: Kovvaa työtä uitto oli. Se oli vuorokausimitala niin kauon ko silmä näki.

I: Oliko teitä paljon miehiä siinä?

KR: 10 - 12 miestä oli urkossa. Urkon otti Isak Rova. Hällä oli siinä apulaisia, nimiä en muista, mutta Elis Moona oli kans siinä.

Silloin ensi vuona, kun mieki olin, niin rännistä laskethiin kaikki. Mutta sitte toisena vuona jälkhiin, mie uskon se oli vuona -29 kesälä, silloin ensi kerran laskethiin kosken läpi. Panthiin pitkä pummi. Sillä reilathiin reikhään, mutta silloinhan se ruuhkasi kauhean ruuhkan Sieppilinkhaan. Muistelen, että siinä taisi olla 50 000 pölkyä.

I: Sehän oli korkea, aina Tahvaahniin asti. Eikös se katkonukki sitä..?

KR: Joo, se katko. Mutta sitten se juoksi menheen, että Sieppilinkasta melkein katkesi veen kulku toissaalle, rantareikä jäi auki.

Pölkyt jäit talveksi Sieppilinkhaan. Linkkaa ammutethiin talvela. Sitten net kevväilä menit. Net lähti ison veen, tulvan aikana. Kyllä niistä osa saathiin. Niitä jäi pitkin rantoja jäitten matkassa.

Paljon riippu kevvästä. Välhiin kerithiin panna pummit Kuivakankhaale ennenkö Tornion väyhlään.

I: Nethän panit välistä jääväyhlään sielä.

KR: Köngäsen koskessa viikkokausia, vuorokausimitala purethiin ruuhkia. Mie kans purin nittä. Oli rihma keskeltä kiini. Myllyltä suopattiin ja veethiin.

I: Oli se nuukaa silloin hännänajo. Se freistattiin suoppaamalla ki puutaki vettä.

KR: Mihin ei päästy eikä tohittu mennä, niin se suopattiin.

I: Ne olit vissit miehet venemiehiä.

KR: Moonan Elis oli, Dskari ja Värvarin Emeli olit venemiehiä. Greuz Elis (?) oli paljon. Iikka oli perämiehenä.

I: Iikka oli enämpi ceeffinä. Kukas oli uiton puolesta tehettäjänä?

KR: Uiton puolesta oli muistaakseni Lappean Uno. Hän oli ceeffinä ja perhäänkattojanna.

I: Isänsä oli rajaväylässä. Fahlander oli pääceeffi.

Mitäs tet tienasitta?

KR: Muistaakseni se oli 250 kr urkko. Koko kevään työ.

I: Koska te tuunilheen olitta valhmiit?

KR: Me aloima maijssa. Se oli jäänmenon päälä. 6 - 7 viikkoa olthiin töissä.

I: Se oli aika lantti.

KR: Kyllä se siihen aikaan oli tietenki aika raha. Tehtiin vuorokausimitala. Ei tarvinnu tiimanpanijaa, kymppiä.

I: Iikka aina kokosi kokhoon ja päätettiin, koska alethaan.

KR: Ränniuttoki oli semmosta, että jos tuli kova pohjastuuli, niin panthiin päiväläki nukhuun. Kun tuuli niin kovin. Ei ollu ulosvetoa, kun oli vastatuuli. Sittenhän se muutettiin. Siinähän oli flagu, kun tammela ruuhkasi, niin se hääty laukkoa törmän pääle ja panna flagu pääle.

I: Se oli kauheata, kun se ruuhkasi tammela.

KR: Se oli kovvaa hommaa silloin. Kun oli vähälä vesi, niin se ruuhkasi korkeammalle.

Kyllä sitä valvothiin paljon. Kaksiki vyötä meni ja päivä siihen. Muistan, kun Pentanjoellaki on ollu välhiin, se on nukkunu äijä ko äijä.

I: Sielähän oli kranttu veestä.

KR: Joo, se hääty niin tähelisesti aijaa. Että rukattaa veen matkaan. Välhiin valvothiin kolmekki (3) vuorokautaa. Äijät aloit viimiselthään kaatumhaan mäthään kuophiin, mihinkä hyvänsä.

I: Mie mustan, kun Niemi Kalleki asu meilä uiton aikana. Valvoima tiettenki kauon aikaa alasessa koskessa, kun oli hännänajo, tulima sitte meile, niin se Kalle sanoi, että met tulima nukkumhaan tänne. Eikä varhmaan tartte pauata meitä! Kyllä sitä tietekki oli väsyksissä.

KR: Muistan, että Jukan (?) Kallen kans purethiin ruuhkaa. Se oli Söderbergin myllyn takana. Oli kuivaa. Mutta kun met viimiset puut otima, niin alko vesi menheen yli. Me emmä itte päässeet maile. Net nou'it patosölän. Se kaajethiin miehissä. Löit keksilä kiini, että pysy suorana. Met saima kiini sen. Niin me laukoima patonsölkää myöten maale.

Kun Pohjasen Yngve oli uittoceeffinä, niin nehän köytit Virtalan pojan keskeltä kiini. Sitten hän lähti kalliolta, että hän tullee maahan. Net panit niin keskeltä, että se löi poikkittainsa äijän. Silloinhan hän oli kohta hukkaa. Mutta nänet kerithiin saaha maihin.

I: Joo, nehän oli hukuttaa Leonardin.

Anders Rova: Tutkii tammikuvvaa Kõngäsen koskesta. On päälimäinen tammi. Siinä on pieni, kaitanen paikka Tornion väylässä. Tämmönen reikä oli koko laskulle. Lunkka on vain 1 metri 20 - 30 cm leveä.

Siittä hääythiin laskea kaikki Tornionväylän puut. Silloin kun koskea ei laskettu. Oli vasitut miehet, jotka seisot. Minun farbrori, joka oli ikämies, halusi aina seisoa oikealla puolen. Se oli matalampi paikka. Siittä hän "diriseerasi" kuinka tehjä. Oli kauhean kranttua, kun puita tuli paljon, että ei tullu toppia.

Net piti polkea alle ja vettää takasin. Hän oli siinä ceeffinä. Hän ei muuale menny, ko samale puolen.

Tästä päälivirthaan oli arkku, joka oli kuitekki 200 - 300 m pitkä. Tämä suisti puut ja siittä etheenkäsin olit pummit. Tämän kaitasen paikan läpi laskethiin puut, mikä oli säännöstelypaikka, ettei ränhiin mene liikaa puita. Sentakia se oli niin kaitanen.

Sitten oli alanen tammi. Se oli noin 50 m alempana. Siinä oli jo "laikeampi vesi". Siittä etheen käsin oli ränni, joka oli noin kilometrin pitkä.

Kuvassa, jota Anders Rova katsoo, on Isak Rova, joka oli vanhin. Karl Hjærtström, Nils Svarvare ja Anders Rova. Met olima nuorempia miehiä. Oli kumma, että me saima olla.....

Bandet tog slut!